

De la de Calassanç s'escola un xop barranc (xvi, 133). Un altre *Cànigo* prop de Castanesa i de Font Janina, i hi ha *Lo kánego* a Castanesa de Valira (xviii, 172.20). —³ *La Font dels Monjos o del Comte*, que deu ser famosa per la seva «aigua riquíssima i freda» (CATorras, *Pir. Cat.* III, 240, situada a Oh16 de l'abadia, en el camí de Castell; potser dita així per alguna disputa sobre la font, entre els frares de St. Martí i el Comte de Cerdanya-Confient, amo del Castell? A penes cal dir que hi ha moltes fonts a tota la muntanya, però vaig encertir-me que no n'hi ha en el *Cortal de Canigó* de Vallmanya ni en els *Plas* de Pratsbrera. —⁴ Segons -ĪK- i -ÓNŌ-, ben exemplificats almenys en les llengües cèltiques, veg. Pedersen, *Vgl. Kelt. Gramm.*, § 377d, p. 399.2. —⁵ *Canilhac*, departament Lozère, prop La Cannourgue, que fou nom d'un trobador ben conegut en el S. XIII, autor de cinc tençons (Cerverí XLVI, satiritza aquest «Marqués de Canilhac») ha de venir d'un NP CANILLOS, pre-romà (les forma-²⁰ cions en -LL- són típiques del cèltic); i crec que gran part dels molts noms en -ac d'arrel CAN-, que aplega Skok § 69, junt amb altres en CAN-, són també cèltics o indoeuropeus i no pas del ll. CANUS. —⁶ *Ilepu-la, Egósa-le, Castu-lo, Mendi-cu-le-ia*. —⁷ No deixa²⁵ de confirmar-ho una mica Muntaner, en el cap. 160 de la Crònica: encara que no diu que vagí pujar fins a Canigó, sí que llavors féu una passejada militar per les altes muntanyes de l'Albera, des del *Veló* fins a *Cobloure*.

CANILLO

Poble important, i parròquia, d'Andorra, a la part²⁵ alta de la Valira d'Orient.

PRON. POP.: *kaniŋo* 1924, allí mateix, Casac.; *kaniŋu*, vacil·lant entre això i *kaniŋo*, 1932, a Tor (V, 3).

MENCIONS ANT. 839, *Kanillaue* Acte Cons. Seu d'Urgell, amb variant *Canilau* en el capbreu més vul-⁴⁰ gar, i *Canillau* a la còpia del S. XII (ed. Pujol, número 21); 953, *Chaniglaue* (*Cart. Tavernoles*, 39 [30]), citat junt amb *Cabriacs*; 1083, *Kanibau* (*BABL* II, 38), corregit en *Kanilau* en l'ed. Valls Tab. (*Priv. Pir.*, V. d'Andorra, 380); 1096, *Chanillavi*, MiretS (*BABL* VIII, 543); 1133, *Canillau* (Valls, *o. c.*, p. 384); 1162, *Canilou*, 1201 *Canilleu*, 1437 *Canillo* (id. 289, 405 i p. xvi); *Canilleu* en docs. de 1508 i 1510 (*Hom. Rubió i Lluch* II, 483, 484).

ETIM. M-Lübke, *BDC* XI, 1923, p. 2) ja el decla-⁵⁰ rava d'origen pre-romà, aplegant-lo amb altres NLL de la zona, que contenen la terminació pre-romana -BE, com l'andorrà *Ordino* (*Ordinavi* allí); en *E. T. C.* (I, 221, II, 18, 20, 68), amplio la idea, afegint-hi altres testimonis d'aquest sufix: *Arreu*, *Aneu*, *Bono* < *Bó-⁵⁵ nove* que coincideix amb el basco-ibèric -BE 'sota de', tot assenyalant la coincidència amb l'arrel 'blanc', sense afirmar ni negar que sigui cèltica.

De tota manera podem arribar a fixar, amb gran certitud, la forma primitiva de l'ètimon. La forma⁶⁰

Chaniglaue de l'arcaic doc. de 954, combinada amb el *Kanillave* de l'Acte de 839, i el *Canilau*, *ailau* de les seves variants vulgars, ens força a acceptar una base KANÍKLABE, única possible en termes fonètics i leximòrfics, perquè si la -Ī- vingué d'una base en -LI(A)- tindríem una impossible accentuació ante-proparoxítona [KANÍLIABE]; i tampoc hi podem suposar -LL- doble originària —contradita per la grafia de 953—, perquè darrere una -Ī- llarga la geminada s'hauria simplificat. Notem que aquest element -ĪKLA- es repeteix en altres NLL pre-romans d'aquesta zona, especialment *Villec*, poble de baixa Cerdanya, que es troba 25 k., quasi directament al S. de Canillo (ja documentat *Vilieg* 1050, *Vilag* 982, 1257, *Villeg* 1265 etc., on també tindríem accentuació impossible si li postulàvem base: VÍLIAKO- i per tant suposa necessàriament ǃĪKLAKO-.¹ Coincidència que conforta el nostre judici de la forma de l'ètimon KANÍKLABE i del seu caràcter pre-romà pirenaic.

El radical KANÍK- es retroba en l'origen de *Canigó* (demostrat en l'article precedent); i s'hi retroba, acabant de conveñe'ns, la situació i caràcter dels dos llocs. Si el *Canigó* presenta grandíssims pendents blancs de neu, *Canillo* és també al peu d'una de les més altes i nevades muntanyes d'Andorra, 2500 alt., que li presenta el seu vessant obac, quasi sempre blanc de neu; veg. l'eloquent reproducció d'aqueixa vista en la planxa 15 del llibre de Marcel Chevalier (*Andorra*, 1925).

Tenint -BE el significat 'a sota de', és natural, quasi forçós, que l'originari KANÍK-LA-BE tingué el significat 'al peu de la blancor', confirmant aquesta etimologia (hi ajudarien encara les roques blanquinoses de sobre del poble?). Sobre l'arrel KAN-, comuna amb *Canigó* ja ens hem explicat prou en aquest article; en l'ètimon de tots dos es combina amb el sufix ĪK- (v. allí), al qual s'ajunta allí el sufix celtoide -ÓNŌ-, mentre que aquí s'hi sumen -BE, i el pre-sufix -LA- o -LE- (ja exemplificat allí), comú també amb ǃĪK-LA-KO- > *Villec*. A penes cal dir que resten detalls que no acabem d'explicar-nos, com s'ha d'esperar de terres on coexistiren els parlars bascoïdes, ibèrics, aquitans i indoeuropeus (sorotaptes i celtes), sovint amb hibridacions com la celtibèrica.

Canillo va tornar-se també cognom, que *AlcM* troba en tres pobles del cat. or., i ja el trobo com a cognom o «alias» al *Spill* de Castellbò, a. 1518, grafiat *Canilo*, f° 29v^o, o bé un poc alterat *Conilo* (f° 31v^o, 34r^o, 129r^o), sempre en pobles del Pallars o de l'Urgellet.

¹ O BÍKLA-KO?, que ens recordaria el nom de BICLARA > *Beglara* masculí (oficialment *Vallclara*), certament pre-romà.

CANO

1) *Mas i fonteta de Cano*, en el terme de Benicàsim (Plana de Castelló) (xxix, 135.23.27).

2) *Partida del Cano*, al sud del terme de València (segons comunicació facilitada per Josep Giner i March a JCor.), situada a continuació de la partida del